

Muistio

16.3.2021

VN/4610/2020
VN/4610/2020-MMM-15

Metsäneuvoston kokous 2020/12/11 (5/2020) muistio

Aika 11.12.2020 klo 9.00–11.00

Paikka Etäyhteyksin

Läsnä Jari Leppä, MMM, pj. (9.00–10.50)
Tuula Packalen, MMM
Marja Kokkonen, MMM (pj. 10.50–)
Petri Ahlroth, Suomen ympäristökeskus
Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus
Ari Eini, Suomen metsäkeskus
Juha Hakkarainen, MTK r.y.
Heljä-Sisko Helmisaari, Helsingin yliopisto
Jyri Inha, VM
Kirsi Joensuu, Suomen Metsäyhdistys ry
Erno Järvinen, Suomen Metsäsäätiö sr
Mervi Karhula, LVM
Eki Karlsson, Suomen Latu ry
Marjaana Liukko, Suomen 4H-liitto
Kai Merivuori, Sahateollisuus ry
Karoliina Niemi, Metsäteollisuus ry (–9.30) / Matti Mäkelä, Metsäteollisuus ry
Sami Niinimäki, OKM
Antti Otsamo, Metsähallitus
Matti Peltola, Koneyrittäjät ry
Ilpo Puputti, METO - Metsäalan Asiantuntijat ry
Liisa Rohweder, WWF Suomi
Tiina Sanila-Aikio, Saamelaiskäräjät
Jukka Sippola, Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry
Reima Sutinen, TEM
Jari Varjo, Suomen riistakeskus
Taina Vesanto, MMM
Pekka Äänismaa, Lusto
Satu Rantala, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Kimmo Tiilikainen, TEM
Annukka Kimmo, MMM
Teppo Säkkinen, MMM
Päivi Kari, MMM
Katja Matveinen, MMM
Joel Järvinen, MMM
Lauri Ilola, FSC Suomi
Auvo Kaivola, PEFC
Kalle Vanhatalo, Tapio Oy

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2 Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Korjattiin edellisen kokouksen muistioon, että kokoukseen osallistui Tiina Sanila-Aikio, Saamelaiskäräjät (ei varajäsen Sarita Kämäräinen). Todettiin, että työhyvinvointitutkimus käsitellään suunniteltua myöhemmin eli vuoden 2021 kokouksessa. Näillä muutoksilla ja tarkennuksilla hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3 Ministeri Lepän ajankohtaiskatsaus

Kuultiin katsaus ja keskusteltiin ajankohtaisista asioista.

Ministeri kertoi EU:n maatalousministerien keskustelleen marraskuussa EU:n metsästrategiasta, josta jäsenmaat ovat laatineet neuvoston päätelmät. Jäsenmaat nostivat omissa puheenvuoroissaan esille kokonaiskestävyyden huomioimisen osana metsien käyttöä. Tämä kattaa niin taloudelliset, ympäristölliset, sosiaaliset kuin kulttuurisetkin näkökulmat. Ministeri totesi EU:n metsästrategian tärkeyden Suomelle. Metsät tarjoavat meille uusiutuvan luonnonvaran, johon ympäristöllisten palvelujen ja hyödykkeiden lisäksi kytkeytyy kansantaloudellisesti merkittävä määrä elinkeinoja, teollisuutta ja uusia innovaatioita. Suomessa metsien hoito ja käyttö ovat kestävällä pohjalla, ja ala kehittää fossiilisten raaka-aineiden ja tuotteiden korvaajia. Huolena EU-tasolla on, että metsät nähdään pelkkinä hiilinieluinä ja suojelukohteina, eikä metsiin perustuvien elinkeinojen ja teollisuuden tärkeää asemaa useassa jäsenmaassa haluta tunnustaa. Tämä voi heikentää alan toimintaedellytyksiä ja investointihalukkuutta Suomeen. Metsäiset maat edistävät monella tapaa yhdessä metsiin liittyviä aloitteita kuten EU:n metsästrategiaa ja kestävän rahoituksen taksonomiaa painottaen kansallisen päätäntävällän merkitystä.

Laki joutoalueiden metsitystuesta tulee voimaan vuoden 2021 alussa. Uusi metsitystukijärjestelmä on osa hallitusohjelman mukaista maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuutta, jonka tavoitteena on kasvattaa hiilinieluja ja -varastoja ja vähentää maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöjä. Metsitykseen soveltuvien joutoalueiden kokonaispinta-alaksi on arvioitu noin 120 000 hehtaaria. Joutoalueilla tarkoitetaan tässä esimerkiksi maatalouskäytön ulkopuolelle jääneitä peltolohkoja ja käytöstä poistuneita turvetuotantoalueita. Tuki muodostuu kiinteästä kustannuskorvauksesta sekä hoitopalkkiosta.

Ministeri toi tiedoksi ministeriön ajankohtaiset hankehaut. Kansallista metsästrategiaa tukevien hankkeiden haku on auki 31.12. asti. Näissä hankkeissa edistetään metsätilojen omistusjärjestelyitä ja metsien käytön eri tavoitteiden yhteensovittamista kokonaiskestävyys huomioiden. Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) on avannut noin yhdeksän miljoonan euron tutkimus- ja innovaatorahoitushaun, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten maa- ja metsätalouden ilmastokestävyttä voidaan vahvistaa. Kolmivuotinen Hiilestä kiinni -tutkimus- ja innovaatio-ohjelma on keskeinen osa hallitusohjelman mukaista maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuutta. Ohjelmaan liittyvä rahoitushaku on avoinna 21.12.2020 asti, ja sen perusteella käynnistetään ensi keväänä useita tutkimushankekokonaisuuksia. Maankäyttösektorin ilmastotoimenpidekokonaisuuden kehittämishankkeita avautuu tammikuussa. Metsäisiä teemoja tulevat olemaan mm. ilmastomuutokseen ja sen tuomiin tuhoriskeihin liittyvät aiheet, kosteikkoteemat, maaperätiedon kehittäminen, metsänviljelyaineistoa ja lannoitusta koskevat teemat sekä puurakentaminen.

Ministeri kertoi, että EU:n Kestävän kasvun ohjelmasta eli RRF:stä on EU-huippukokouksessa juuri löytynyt yhteisymmärrys. Kesän alussa metsäneuvosto pohti koronasta selviytymisen keinoja. Monet tällöin esille nostetuista teemoista ovat nyt mukana, kun tätä 2,3 miljardin euron elvytyspakettia valmistellaan. Muun muassa elvytyspaketin "Vihreässä siirtymässä" on mukana uusia tuotteita ja palveluita sekä ympäristökestävyyttä ja luontopohjaisia ratkaisuja. Metsäsektorille tärkeä teema on "Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen". Tavoitteena on myös turvata kansainvälistä kilpailukykyä ja kehittää myös esimerkiksi omaa luontomatkailuamme. Vuoden 2021 alussa komissiolle toimitetaan luonnos ja kevään aikana ohjelma lopullisena. Ministeri totesi, että tämän keskeisimmän välineen lisäksi on muitakin rahoitusvälineitä, kuten Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF), REACT-EU-väline, Maaseuturahasto, EU:n pelastuspalvelumekanismi RescEU sekä InvestEU-ohjelma.

Puheenvuoronsa päätteeksi ministeri haastoi metsäneuvoston keskustelemaan sekä puunkäyttöä ja puurakentamista käsitelleen seminaarin aiheista sekä ennen kaikkea hyvin ajankohtaisesta energiapuukysymyksestä. On tarve saada lisää kotimaista energiapuuta markkinoille ja huolehtia kotimaisen energiapuun kilpailukykyä. Turpeen käyttöä ei olla kieltämässä, mutta energiaturpeen käyttö tulee vähenemään nopeasti. Ei ole lainkaan toivottavaa, että turve korvautuisi tuontihakkeella tai kivihiilellä. Turvetta tarvitaan jatkossakin kasvualustaksi, kuivikkeeksi ja huoltovarmuuteen.

Metsäneuvosto keskusteli metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinoista. Keskusteltiin suojelun tasosta, lajistoinventointien tarpeesta ja muun muassa tutkimusmetsien käsittelymahdollisuuksista erityisesti valtion mailla.

Todettiin, että metsien monimuotoisuus ratkaistaan pitkälti talousmetsissä, joissa monimuotoisuuden eteen tehty työ alkaa jo näkyä. Pidettiin tärkeänä, että monimuotoisuustoimiin kannustetaan, mutta ei saa tapahtua niin, että monimuotoisuuden aktiivinen edistäminen talousmetsässä aiheuttaa tulevaisuudessa kyseiselle alueelle suojeluvaatimuksen. Ehdotettiin, että metsäneuvoston aiheeksi tuotaisiin omistajaohjaus.

Keskusteltiin metsäelinkeinon hyväksyttävyydestä ja kilpailukyvyistä, joista oltiin huolissaan. Todettiin, että Suomen etuja on valvottava herpaantumatta ja että yhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti tulee tehdä. EU-metsästrategian kokonaisuudessa on kyettävä toteuttamaan sekä biodiversiteettitavoitteita että elinkeinoja. Nähtiin uhkana, että pyöreän puun tarjonta EU:n alueella vähenee dramaattisesti ja tuotanto siirtyy EU:n ulkopuolelle. Kuitenkin nähtiin, että Euroopassa valmiudet biodiversiteetistä huolehtimiseen olisivat paremmat.

Kemeraa pidettiin toimivana työkaluna metsäenergian saamiseksi. Toivottiin, että metsäenergian hankinnassa käytetään olemassa olevat resurssit tehokkaasti ja kannustetaan kaikin tavoin nuorten metsien ja ensiharvennusrästien hoitoon. Muistutettiin myös, että puubiomassavirran käytön energiatehokkuutta voidaan, ja tulee, nostaa. Todettiin, että pitkällä tähtäimellä puu on liian arvokasta poltettavaksi.

Puurakentamisen hyväksyttävyyden todettiin tulevaisuudessa nojautuvan entistä enemmän todennettuun kestäväan metsänhoitoon. Kaivattiin laajempaa ja parempaa tietoisuutta puurakentamisen ilmastohyödyistä ja metsien käytön kestävydestä. Toivottiin, että puurakentamiskeskusteluun otettaisiin vahvemmin mukaan myös puurakentamisen toimijat, mikä parantaisi myös viestintää julkisen tahon ja toimijoiden välillä. Todettiin, että puurakentamisen lisääntyminen tapahtuu asiakasrajapinnassa ja kysynnän myötä. Korostettiin julkisen puurakentamisen roolia ja tavoitteita. Toivottiin, että puurakentaminen normalisoituisi ja rakennusliikkeiden epäilyt puunkäyttöä kohtaan vähenisivät.

Lisäksi tuotiin esiin kestävän infran merkitys. Siltojen kunto ja niiden kantavuus on metsätalouden kannalta tärkeää. Tuotiin tiedoksi, että Väylä / Pirkanmaan ELY ovat inventoineet maamme yli 15 000 siltaa ja päivittäneet erikoiskuljetusten metsäkonereitistöt. Kierrettäviä siltoja yhteensä reilu 1 200. Haasteena siltojen kuntojen heikkeneminen ja siitä aiheutu ylimääräinen ajo.

Tuotiin toiveena esiin, että elvytysvarojen käytöstä haluttaisiin keskustella kevään metsäneuvoston kokouksissa.

4 Metsänhoidon suositukset, ajankohtaiskatsaus, Kalle Vanhatalo, Tapio Oy (liite 2)

Kuultiin esitys ja keskusteltiin siitä. Keskustelussa kiitettiin kansainvälisesti ainutlaatuisesta ja arvostetusta suositustyöstä. Suositusten jatkuva päivitystyö sekä ennen kaikkea se, että alan toimijat tekevät yhdessä laadintatyötä tekee Suomesta tässä edelläkävijämaan. Laajasta sidosryhmätyöstä kiitettiin. Kysyttiin virkistyskäytön huomioimista suositustyössä, synkronoinnista sertifiointiin sekä saamelaisten ja heidän elinkeinonsa ja metsätalouden yhteensovittamista.

Sanila-Aikio pyysi kirjaamaan esityksensä siitä, että Saamelaiskäräjät pyydetäisiin metsänhoidon suositusten yhdeksi sidosryhmäksi. Samoin kysyttiin, tulisiko myös virkistyskäytön edustuksen olla mukana suositustyössä.

Vanhatalo vastasi, että suosituksissa metsänomistajan tavoitteet ovat keskiössä, neuvoja virkistyskäytön huomioimiseen löytyy. Sertifiointin erityispiirteet, kuten esimerkiksi säästöpuiden jättäminen, tuodaan suosituksissa esille. Suositukset antavat tietoon perustuvia eväitä päätöksentekoon. Saamelaisten kotiseutualueita koskevia asioita ei ole erillisenä teemana käsitelty, aiheesta voidaan keskustella rahoittajan kanssa. Marja Kokkonen toi tiedoksi osallistavalla tavalla valmistellun oppaan Poro ja poronhoito talousmetsissä (<https://www.metsakeskus.fi/julkaisut/poro-ja-poronhoito-talousmetsissa>).

Todettiin myös, että suositukset ovat jatkuva prosessi, jossa osallistaminen ja uuden tiedon käyttö on tärkeää. Kaikkien esitettyjen vaihtoehtojen tulee olla hyvää metsänhoitoa. Myös riskit tuodaan selkeästi esille. Kiitettiin informaatio-ohjauskeinojen nostamisesta esille.

5 Metsäsertifiointi Suomessa (liitteet 3 ja 4) Lauri Ilola, FSC ja Auvo Kaivola PEFC

Kuultiin Lauri Ilolan esitys FSC:stä (liite 3) ja Auvo Kaivolan esitys PEFC:stä (liite 4) ja keskusteltiin niistä. Keskustelua ja kokousta johti ministeri Lepän poistuttua metsäneuvos Kokkonen. Todettiin kiittäen, että sertifiointeissa sosiaalista ja yhteiskunnallista vastuuta tuodaan entistä paremmin esille. Tuotiin esille, että päivän esitykset ovat osoittaneet, että kestävyttä voidaan turvata, eikä siten kaikkea turvaamistoimintaa ole tarpeen viedä lainsäädännön tasolle.

6 Metsäneuvoston toimintasuunnitelma vuodelle 2021 (liite 5), Satu Rantala, MMM

Kuultiin esitys ja keskusteltiin metsäneuvoston vuoden 2021 toimintasuunnitelmasta. Petri Ahlroth ehdotti, että metsätietokokoukseen otettaisiin aiheena mukaan SYKEN tiedonjalostuksen hanke Suomen ekosysteemiobservatorion (FEO – Finnish Ecosystem Observatory). Toivottiin, että kesäkuulle suunnitellut lakiteemat käsiteltäisiin jo maaliskuussa. Päätettiin, että kokousaikaa voidaan tämän vuoksi pidentää. Esitettiin,

että EU-asioita tulee käsitellä systemaattisemmin metsäneuvostossa. Vastattiin, että jos on tarpeen tuoda asioita käsittelyyn muutoinkin kuin ajankohtaiskatsauksissa, niin otetaan EU-asiat useammin asialistoille.

7 Muut asiat

Ei muita asioita.

8 Tiedoksi

Tuotiin tiedoksi Luken kaksipäiväinen webinaari Jatkovapeitteinen ja jaksollinen metsänkasvatus – vastakkainasettelusta yhteiseloön. Lisäksi Pekka Äänismaa Lusto - Suomen Metsämuseo kiitti yhteistyöstä ja toi tiedoksi siirtymisensä Suomen metsäkeskukseen toteuttamaan alueellista metsäohjelmaa ja edistämään kestäviä metsiin liittyviä elinkeinoja Keski-Suomeen.

9 Seuraava kokous

Seuraava metsäneuvoston kokous pidetään 16.3.2021 normaalia pidempänä etäkokouksena.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kuluneesta vuodesta ja päätti vuoden 2020 viimeisen kokouksen klo 11.24.

Liitteet	Liite 1 Edellisen kokouksen 24.9.2020 muistio Liite 2 Metsänhoidon suositukset Vanhatalo esitys Liite 3 FSC Lauri Ilola estys Liite 4 PEFC-sertifiointi Auvo Kaivola esitys Liite 5 Metsäneuvoston toimintasuunnitelma 2021
Jakelu	Metsäneuvoston jäsenet
Tiedoksi	Metsäneuvoston varajäsenet